

Anmälan mot Försäkringskassan, försäkringskontoret Luleå, angående handläggningen av ett ärende om underhållsstöd

Anmälan

I en anmälan till JO klagade AA på handläggningen av hennes ärende om underhållsstöd. Hon anförde bl.a. att Försäkringskassan i ett brev i mars 2007 meddelade henne att kassan övervägde att dra in underhållsstödet för hennes son BB från och med maj 2007 p.g.a. att barnets far hade meddelat att sonen bodde lika mycket hos båda föräldrarna. AA meddelade Försäkringskassan att hon ansåg att faderns uppgifter inte stämde. Underhållsstöd betalades ut till henne den 23 mars 2007, därefter upphörde utbetalningarna utan att hon hade blivit informerad om att så skulle ske. I ett nytt brev den 28 juni 2007 meddelade Försäkringskassan att underhållsstöd även i fortsättningen skulle betalas enligt tidigare beslut. Det framgick inte när pengarna skulle komma, om betalning skulle ske retroaktivt eller om ränta skulle betalas.

Utredning

Ärendet remitterades till Försäkringskassan som anmodades yttra sig över vad som framförts i AA anmälan till JO.

I sitt remissvar anförde Försäkringskassan, genom länsdirektören CC, bl.a. följande (den i svaret nämnda bilagan är utelämnad här).

Av 16 § lagen (1996:1030) om underhållsstöd framgår bl.a. att underhållsstöd ska betalas ut av Försäkringskassan månadsvis i förskott.

Av 18 § (19 §; JO:s anmärkning) ovan angivna lag framgår att Försäkringskassan ska besluta om indragning eller nedsättning av underhållsstödet, om något förhållande har inträffat som föranleder att underhållsstödet inte ska lämnas eller ska lämnas med ett lägre belopp. Om det finns sannolika skäl att stödet inte ska betalas ut eller betalas ut med lägre belopp kan Försäkringskassan besluta att stödet inte ska betalas ut eller betalas ut med lägre belopp, till dess slutligt beslut meddelats.

Av redogörelsen från enhetschef DD den 19 september 2007 samt bilagda handlingar framgår följande. AA har under flera års tid uppburit underhållsstöd för sonen BB, – – –, den 15 mars 2007 har den bidragsskyldige fadern inkommit med uppgifter som är av betydelse för beslut avseende underhållsstöd. Försäkringskassan har med anledning av dessa uppgifter spärrat utbetalningen av underhållsstöd till AA under den tid utredningen av uppgifternas betydelse pågick. Utbetalningen spärras för att undvika att mottagaren blir återbetalningsskyldig om de nya uppgifterna

medför en ändring av beslutet. Om en ändring av beslutet inte sker utbetalas underhållsstödet retroaktivt, vilket även har skett i detta ärende. Försäkringskassan har meddelat AA telefonledes den 27 juni 2007 samt brevledes den 28 juni 2007 att utredningen visat att skäl att ändra det tidigare beslut inte föreligger. I samband med detta har även spärren till utbetalningen av underhållsstödet tagits bort. AA har haft det retroaktiva underhållsstödet tillhanda på sitt konto först den 4 juli 2007 på grund av Försäkringskassans rutiner för manuell utbetalning, vilka innebär att om en utbetalning görs senast torsdag är pengarna kunden tillhanda kommande onsdag.

Den utbetalning som var AA tillhanda den 23 mars 2007 avsåg underhållsstöd för april månad i och med att stödet utbetalas månadsvis i förskott. Ärendets handläggare har muntligen informerat AA om att under den tid som utredningen pågår kommer utbetalningen att spärras från och med maj månad. Denna omständighet framgår dock inte av de journalanteckningar som upprättats. Försäkringskassan har brutit i sin dokumentationskyldighet och borde ha fattat ett skriftligt provisoriskt beslut i avvaktan på resultatet av utredningen, vilket inte har skett. Försäkringskassan beklagar det inträffade och kommer att göra en översyn av förfarandet avseende beslut under utredning när nya uppgifter inkommit som kan medföra en ändring av grundbeslutet.

Vidare meddelar Försäkringskassan inte rutinmässigt när en beviljad utbetalning kommer att genomföras utan har som avsikt att verkställa utbetalningen snarast möjligt. I detta ärende har Försäkringskassan tagit bort spärren och utbetalningen har gjorts samma dag som det skriftliga meddelandet har skickats till AA. Vad gäller om eventuell ränta ska utgå saknar Försäkringskassan lagligt stöd för att utbetala ränta för det innehållna beloppet.

AA bereddes tillfälle att kommentera Försäkringskassans remissvar.

Bedömning

Av 19 § lagen (1996:1030) om underhållsstöd framgår att Försäkringskassan ska besluta om indragning eller nedsättning av underhållsstödet om något förhållande har inträffat som föranleder att underhållsstöd inte ska lämnas eller ska lämnas med ett lägre belopp. Om det finns sannolika skäl för att stödet ska dras in eller minskas kan Försäkringskassan besluta att stödet inte ska betalas ut eller betalas ut med lägre belopp till dess slutligt beslut meddelats.

Enligt 21 § förvaltningslagen (1986:223) ska en sökande, klagande eller annan part underrättas om innehållet i det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Parten behöver dock inte underrättas om det är uppenbart obehövligt. Om beslutet går parten emot och kan överklagas, ska han underrättas om hur han kan överklaga det. Myndigheten bestämmer om underrättelsen ska ske muntligt, genom vanligt brev, genom delgivning eller på något annat sätt.

Beslut om att innehålla underhållsstöd

Av handlingarna i ärendet framgår att Försäkringskassan i en skrivelse den 16 mars 2007 meddelade AA att man övervägde att från och med maj 2007 inte längre betala underhållsstöd till henne för sonen BB. AA gavs tillfälle att senast den 2 april 2007 framföra sina synpunkter, därefter skulle Försäkringskassan fatta beslut i ärendet. Försäkringskassan innehöll samtidigt underhållsstödet avseende tiden från och med maj 2007. Såvitt framgår av utredningen i ärendet fattade Försäkringskassan inget formellt beslut om att underhållsstödet skulle innehållas.

Försäkringskassan anför dock i sitt remissvar att man underrättade AA om beslutet

per telefon, men att man glömde att notera i journalen att så skett. Av AA anmälan att döma har Försäkringskassans tjänsteman inte varit tillräckligt tydlig med att underrätta AA om att man hade beslutat att innehålla underhållsstödet.

Ett beslut att provisoriskt innehålla underhållsstöd är ett sådant beslut som, efter begäran av den enskilde, kan omprövas av kassan. För att den enskilde ska kunna ta tillvara sin rätt till omprövning krävs naturligtvis kännedom om beslutet och om hur man går till väga när man vill få det omprövat. JO Jan Pennlov har angående tillämpningen av 21 § förvaltningslagen i ett beslut den 13 augusti 2001 uttalat att en myndighet har vissa valmöjligheter när det gäller hur en part ska underrättas om ett beslut, men att det givetvis ofta både är lämpligt och praktiskt att det sker skriftligen (dnr 3321-2000). Det gäller inte minst när beslutet går den enskilde emot. Även en muntlig underrättelse måste dokumenteras av myndigheten, både vad gäller själva beslutet och underrättelsen om möjligheterna till omprövning eller överklagande.

Försäkringskassan borde givetvis ha dokumenterat beslutet att provisoriskt innehålla underhållsstödet för BB. Jag delar Försäkringskassans uppfattning att det dessutom hade varit lämpligt att AA hade fått en skriftlig underrättelse om beslutet. Av denna underrättelse skulle även ha framgått hur hon kunde få beslutet omprövat.

Beslut om att även fortsättningsvis betala ut underhållsstöd

Efter slutförd utredning beslutade Försäkringskassan den 28 juni 2007 att även i fortsättningen betala ut underhållsstöd till AA. Underrättelse om beslutet sändes till båda föräldrarna. I samband med en sådan underrättelse hade kassan även haft möjlighet att informera AA om tidpunkt för utbetalning och att denna även skulle avse förfluten tid. Då beslutet om att även fortsättningsvis betala ut underhållsstöd får anses ha gått den bidragsskyldige föräldern emot borde underrättelsen till honom ha innehållit en besvärshänvisning (se mitt beslut den 18 mars 2008, dnr 940-2007).

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att Försäkringskassans handläggning av AA:s ärende om underhållsstöd innehåller flera brister. Försäkringskassan förtjänar kritik för handläggningen.

I övrigt har inget framkommit i ärendet som föranleder något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.